

Import influx trap...

กับดักเศรษฐกิจไทยในยุคพึ่งพานำเข้าสูง

14 กรกฎาคม 2025

Import influx trap...

กับดักระบบธุรกิจไทยในยุคพึ่งพานำเข้าสูง

KEY SUMMARY

การนำเข้าของไทยขยายตัวเร่งขึ้นต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2020 เช่นเดียวกับการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากจีนที่เพิ่มบทบาทมากขึ้นในหลายอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

มูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยในช่วงปี 2020 – 2024 ขยายตัวเฉลี่ยปีละ 10% สูงกว่าการเติบโตของ GDP และมูลค่าการส่งออก ส่งผลให้สัดส่วนการนำเข้าสินค้าต่อ GDP เพิ่มขึ้นสู่ 53% ณ ปี 2024 ซึ่งเป็นระดับที่สูงที่สุดในรอบ 12 ปี อีกทั้ง ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้ไทยเผชิญภาวะขาดดุลการค้าเป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน โดยการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างนี้ปรากฏชัดขึ้นจากการที่จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่ง หรือครองส่วนแบ่งการนำเข้าสูงกว่า 1 ใน 4 ของมูลค่ารวม ส่วนหนึ่งเป็นผลจากอุตสาหกรรมสำคัญของไทย เช่น เหล็ก พลาสติก และยานยนต์ หันไปพึ่งพาและกลายเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานการผลิตของจีนกันมากขึ้น

ไทยกลายเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางสำคัญในการระบายสินค้าส่วนเกินจากจีน พ่นอกกับกระแสนิยมการซื้อสินค้าออนไลน์ และการเพิ่มจำนวนของธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก ก็ถือเป็นปัจจัยเร่งให้สินค้าจากต่างชาติ โดยเฉพาะจากจีน ทะลักเข้ามาอย่างต่อเนื่อง

มูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยที่เร่งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คาดว่าเกิดจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ **1) การเร่งระบายสินค้าส่วนเกินออกจากจีนซึ่งเผชิญภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว** โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าจากจีนเข้าสู่ประเทศไทยขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกถึงเกือบ 4 เท่า **2) การเติบโตของธุรกิจแพลตฟอร์มข้ามชาติที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในหมู่ผู้บริโภคชาวไทย** ไม่เพียงกระตุ้นให้เกิดการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค แต่รายได้จากการเติบโตของธุรกิจออนไลน์เหล่านี้ มักไม่ได้หมุนเวียนกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจไทยอย่างเต็มที่ และ **3) การเพิ่มขึ้นของธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก (High import content)** ทั้งในภาคก่อสร้าง, ร้านอาหาร, ภาคบริการ รวมถึงภาคการผลิต เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์, เหล็ก และพลาสติก โดยธุรกิจเหล่านี้นอกจากจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจไทยในระดับต่ำแล้ว บางส่วนยังอาจเข้ามาลงทุนเพื่อหลีกเลี่ยงกำแพงภาษีจากชาติตะวันตก ทำให้การดำเนินการกิจการมักเน้นการนำเข้าสินค้ามาประกอบขึ้นต้น ก่อนส่งออกไปยังประเทศที่สามต่อไป

สินค้านำเข้ากำลังก้าวขึ้นมาเป็นบทบาททดแทนสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ ทั้งในแง่การบริโภคและการส่งออก อีกทั้ง ยังพบสัญญาณที่อาจบ่งชี้ได้ว่า ธุรกิจภาคอุตสาหกรรมของไทยเกือบ 3,000 แห่ง เข้าข่ายดำเนินการกิจการแบบซื้อมา-ขายไป ซึ่งบางส่วนเสี่ยงที่จะเป็นเพียงโรงงานแปรรูปเบื้องต้นหรือดำเนินการกิจกรรมสวมสิทธิ์

ผลการวิเคราะห์โดย SCB EIC พบว่า **1) การบริโภคภายในประเทศและภาคส่งออกของไทยมีแนวโน้มพึ่งพาสินค้าที่ผลิตในประเทศลดลง และหันไปพึ่งพาสินค้านำเข้า โดยเฉพาะจากจีนมากขึ้น** ส่งผลกระทบให้ภาคอุตสาหกรรมพื้นตัวได้ช้า โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตเหล็ก โรงงานจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์และชิ้นส่วน และ **2) ธุรกิจภาคการผลิตในไทยเกือบ 3,000 แห่ง อาจกำลังดำเนินธุรกิจโดยลักษณะที่เน้นการซื้อมา-ขายไป หรือเป็นเพียง Trader** ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าบางส่วนเข้าข่ายกิจกรรมสวมสิทธิ์แหล่งกำเนิดสินค้า โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมโรงงานจอร์, ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์, ชิ้นส่วนยานยนต์, พลาสติก, อะลูมิเนียม และเครื่องใช้ไฟฟ้า ทั้งนี้ผลกระทบจากแนวโน้มดังกล่าวจะทำให้ผู้ส่งออกของไทยต้องเผชิญความเสี่ยงจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่เข้มงวดขึ้น อีกทั้ง ในระยะยาวโครงสร้าง

เศรษฐกิจไทยอาจค่อย ๆ เปลี่ยนจาก ‘ประเทศผู้ผลิต’ ไปสู่บทบาท ‘ผู้ซื้อและประเทศทางผ่าน’ ในห่วงโซ่อุปทานโลก และทำให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องของกิจกรรมการผลิตภายในประเทศ

นโยบายเชิงรุกจากภาครัฐที่ครอบคลุม ทั้งด้าน ‘การปกป้อง’ ‘กำกับดูแล’ และ ‘การส่งเสริม’ จะเป็นกลไกสำคัญ ในการรักษาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในระยะยาว

แม้การเปิดรับเม็ดเงินลงทุนจากต่างชาติจะมีส่วนช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทย อีกทั้ง สินค้านำเข้า ก็ช่วยให้ภาคธุรกิจและผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าที่มีตัวเลือกและระดับราคาลากหลาย แต่รูปแบบการเติบโตที่อิงกับ โมเดลซื้อมา-ขายไป และกิจกรรมที่ไม่ได้สร้างมูลค่าเพิ่มอย่างแท้จริงภายในประเทศ อาจกลายเป็นจุดอ่อนเชิงโครงสร้าง ดังนั้น การปกป้องผู้ประกอบการในประเทศ การกำเริบนโยบายเชิงรุกเพื่อกำกับดูแลการลงทุน ตลอดจนการคัดกรอง ขอบเขตและคุณภาพสินค้านำเข้า จึงเป็นกลไกสำคัญในการรักษาขีดความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย ท่ามกลางทิศทางการค้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

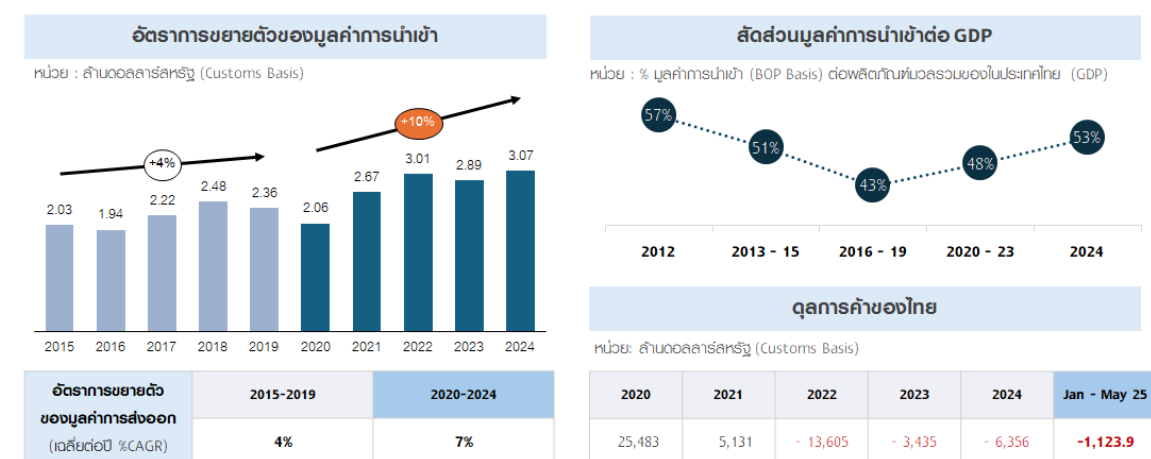
บทบาทการนำเข้าต่อเศรษฐกิจไทยในยุคหลังโควิด-19

มูลค่าการนำเข้าของไทยเร่งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การระบาดของโควิด-19 และกลายเป็นหนึ่งใน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยกลับมาขาดดุลการค้าเป็นเวลา 3 ปีติดต่อกัน (ระหว่างปี 2022-2024)

หลังจากที่เกินดุลต่อเนื่องมานานนับตั้งแต่ปี 2015-2021 ซึ่งในฐานะประเทศเศรษฐกิจขนาดเล็กแบบเปิด (Small and open economy) การมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานการค้าโลก ทั้งในด้านการนำเข้าและส่งออก ถือเป็นกลไกหลักในการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี 2020 ทิศทางการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศได้เร่งตัวขึ้นจนเติบโต เฉลี่ยราวปีละ 10% มากกว่าค่าเฉลี่ยในอดีต (2015-2019) กว่าเท่าตัว อีกทั้ง ยังขยายตัวสูงกว่ามูลค่าการส่งออก ส่งผลให้การนำเข้าสินค้าเมื่อปี 2024 มีสัดส่วนสูงถึง 53% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และทำให้ ไทยขาดดุลการค้ามาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2022 รวมถึงในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2025 ก็ยังคงมีแนวโน้ม ขาดดุลสะสมสูงถึงกว่า 1,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 : การนำเข้าขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยในอดีตกว่าเท่าตัว และมีสัดส่วนต่อ GDP สูงสุดในรอบ 12 ปี

อัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้า สัดส่วนต่อ GDP และดุลการค้าของประเทศไทย

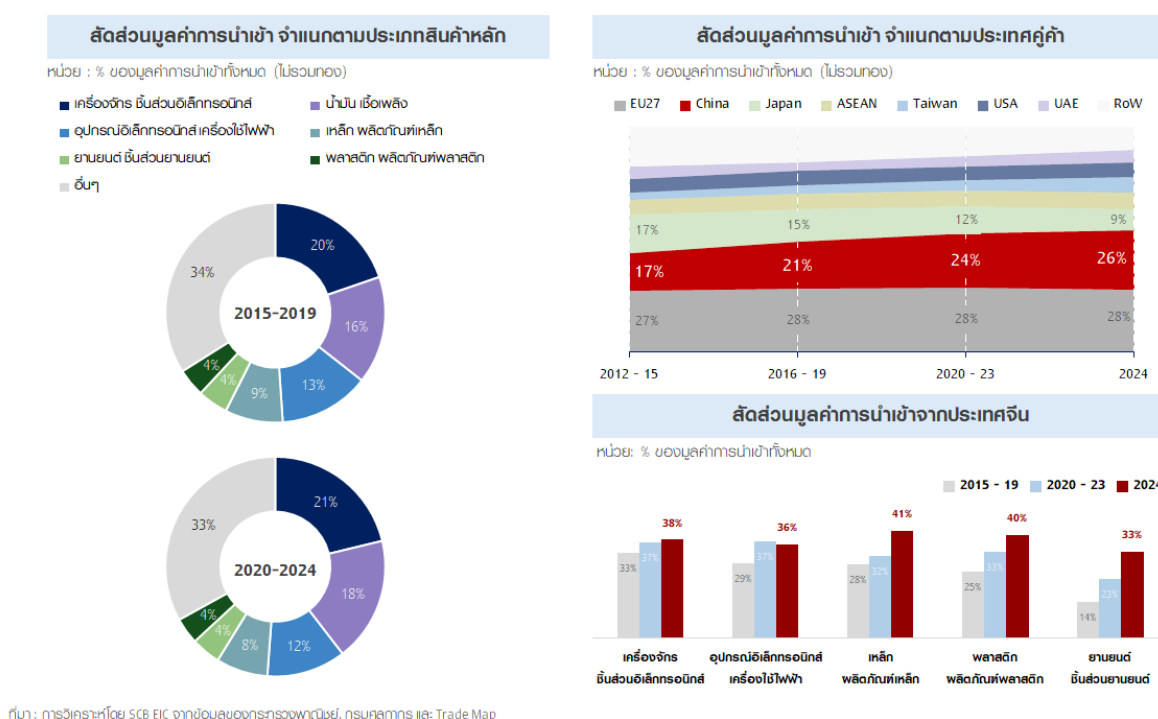

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกรมศุลกากร, กระทรวงพาณิชย์, ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

โครงสร้างหมวดหมู่สินค้านำเข้าของไทยโดยรวมยังคงใกล้เคียงกับช่วงก่อนการระบาดของโควิด -19 (ระหว่างปี 2015–2019) โดยกลุ่มเครื่องจักร, อิเล็กทรอนิกส์, พลังงาน และเหล็ก ยังคงมีสัดส่วนการนำเข้าสูงที่สุด หรือคิดเป็นกว่า 60% ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมิติของประเทศคู่ค้า พบการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยบทบาทของญี่ปุ่นในฐานะประเทศคู่ค้าหลักทยอยปรับลดลง สวนทางกับ**มูลค่านำเข้าจากจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จนทำให้จีนก้าวขึ้นมาเป็นประเทศคู่ค้าที่ไทยนำเข้าสินค้ามากที่สุด** โดยมีสัดส่วนสูงถึงประมาณ 1 ใน 4 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอุตสาหกรรมสำคัญของไทย อาทิ เหล็ก, พลาสติก และยานยนต์ มีการปรับเปลี่ยนแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตหรือได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานของจีนกันมากขึ้นนับตั้งแต่สงครามการค้าระลอกแรกเมื่อปี 2018 (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 : การนำเข้าของไทยพึ่งพาสินค้าจากจีนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างสินค้าและประเทศคู่ค้าสำคัญในภาคนำเข้าของไทย

แม้ว่าการนำเข้าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและกลไกทางการค้าที่จำเป็นสำหรับไทย ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานโลกในระดับสูง แต่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของมูลค่านำเข้าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ได้เริ่มส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการฉุดรั้งการฟื้นตัวของภาคการผลิตในประเทศ การเพิ่มแรงกดดันให้ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น รวมถึงการลดทอนโอกาสในการขยายฐานลูกค้าของผู้ผลิตไทยไปยังตลาดโลก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากมาตรการกีดกันทางการค้าและมาตรการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้าที่เข้มงวดขึ้น โดยแนวโน้มเหล่านี้อาจนำไปสู่บทบาทของไทยในห่วงโซ่อุปทานโลกที่ลดลง อีกทั้ง ยังจะส่งผลกระทบต่อความสามารถทางการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทยในระยะยาว

ปัจจัยกระตุ้นการทะลักเข้ามาของสินค้านำเข้า

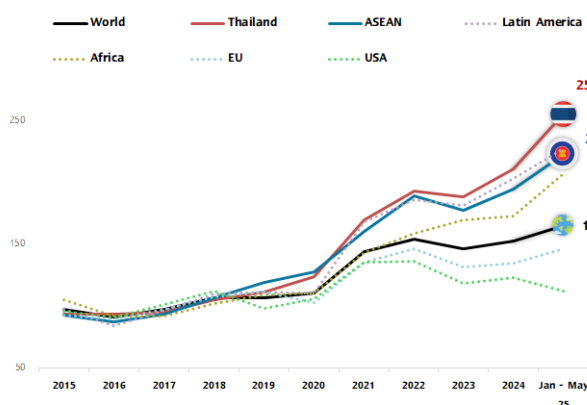
ประเทศไทยและหลายชาติในอาเซียนกำลังกลายเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญในการระบายสินค้าส่วนเกิน โดยเฉพาะจากจีนและประเทศที่กำลังเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ขณะเดียวกัน กระแส E-commerce และมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ก็ยิ่งเร่งให้เกิดการทะลักเข้ามาของสินค้าจากต่างชาติ รวมถึงภาคธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก โดยมูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยที่เร่งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องคาดว่าจะมีแรงขับเคลื่อนหลักมาจาก 3 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้

- 1) **ภาวะเศรษฐกิจจีนขยายตัวชะลอลง ส่งผลให้ผู้ผลิตต้องเร่งระบายสินค้าส่วนเกินออกสู่ตลาดต่างประเทศ**
นับตั้งแต่ปี 2021 เป็นต้นมา เศรษฐกิจจีนมีแนวโน้มเติบโตเพียงปีละประมาณ 5% ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงก่อนโควิด-19 (ปี 2015–2019) ซึ่งขยายตัวได้ราว 7% ต่อปี การชะลอตัวทางเศรษฐกิจดังกล่าว มีสาเหตุมาจากกำลังซื้อทั้งในและต่างประเทศที่ยังเปราะบาง กอปรกับแรงกดดันจากนโยบายกีดกันทางการค้าระหว่างจีนและชาติตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐฯ ก็ทวีความเข้มข้นขึ้น ดังนั้น ท่ามกลางความท้าทายเหล่านี้ รัฐบาลจีนจึงได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับการเติบโตจากภายในประเทศ ผ่านมาตรการส่งเสริมกิจกรรมการผลิตเพื่อรักษาระดับการจ้างงานและเสถียรภาพของภาคธุรกิจ ควบคู่กับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยอุปสงค์ภายในจีนฟื้นตัวได้ค่อนข้างล่าช้า ผสมกับตลาดส่งออกก็เผชิญความไม่แน่นอนที่สูงขึ้น จึงก่อให้เกิดภาวะสินค้าล้นตลาดในหลายอุตสาหกรรม จนทำให้ภาคธุรกิจจำเป็นต้องเร่งระบายสินค้าออกสู่ตลาดต่างชาติ สอดคล้องกับการส่งออกของจีนที่มีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก โดยไทยเป็นหนึ่งในปลายทางสำคัญในการเป็นแหล่งระบายสินค้าออกจากประเทศจีน โดยเฉพาะในช่วงหลังการระบาดของโควิด-19 สะท้อนจากมูลค่าการส่งออกสินค้าจีนมายังไทยเติบโตเฉลี่ยปีละ 8% ระหว่างปี 2021 - 2024 และขยายตัวสูงถึง 21% ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2025 ซึ่งถือเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกถึงเกือบ 4 เท่า (ภาพที่ 3) ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของสินค้าจากจีนเข้าสู่ไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน คือ การขยายฐานการผลิตมายังภูมิภาคนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าจากชาติตะวันตก ผสมกับการมีความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ที่ช่วยลดอุปสรรคด้านภาษีและขั้นตอนทางศุลกากรให้แก่สินค้านำเข้า

รูปที่ 3 : ไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางสำคัญในการระบายสินค้าส่วนเกินออกจากประเทศจีน

ดัชนีมูลค่าการส่งออกสินค้าจากประเทศจีนไปยังประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก

หน่วย : Index_Average 2015 - 2019 = 100

ที่มา : การวิเคราะห์ไทย SCB EIC จากข้อมูลของ CEIC และการสำรวจพาณิชย์

อัตราการเติบโตของมูลค่าส่งออกจากจีน	2021 - 24 (% เฉลี่ยต่อปี)	Jan - May 2025 (% YTD)
World	2%	6%
Latin America	7%	10%
Europe	0%	7%
Asia	3%	9%
ASEAN	7%	12%
• Thailand	8%	21%
• Malaysia	9%	6%
• Vietnam	6%	19%
• Indonesia	8%	17%

ในระยะต่อไป นอกจากการทะลักเข้ามาของสินค้านำเข้าจากจีนแล้ว ไทยยังมีแนวโน้มเผชิญความท้าทายเพิ่มเติมจากการทะลักเข้ามาของสินค้าจากประเทศอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งมีปัจจัยเร่งจากมาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ ที่ทำให้สมรภูมิการค้าโลกเปลี่ยนแปลงไป โดยหนึ่งในสัญญาณที่เริ่มปรากฏ คือ การเร่งตัวของมูลค่าส่งออกเหล็กจากเกาหลีใต้มายังประเทศในภูมิภาคอาเซียน ภายหลังสหรัฐฯ ประกาศขึ้นภาษีแบบเฉพาะเจาะจง (Specific tariffs) ในหมวดสินค้าเหล็กและอะลูมิเนียมเมื่อเดือนเมษายน 2025¹ ทั้งนี้สถานการณ์ดังกล่าวอาจยิ่งซ้ำเติมภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศไทยให้ต้องเผชิญการแข่งขันจากสินค้านำเข้า และยังสร้างความเสี่ยงที่ไทยจะถูกใช้เป็นทางผ่านในการส่งต่อสินค้าไปยังประเทศที่สาม เพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการทางภาษีของประเทศปลายทาง

2) การเติบโตของธุรกิจและแพลตฟอร์ม E-commerce ข้ามชาติ

พฤติกรรมผู้บริโภคที่หันมาซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ผสมกับการเข้ามาแข่งขันของแพลตฟอร์ม E-commerce ข้ามชาติ ที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูง ทั้งในแง่ความหลากหลายของสินค้าและระดับราคา ได้กลายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยเร่งให้เกิดการทะลักเข้ามาของสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากจีน สอดคล้องกับรายงาน The Future Shopper Report 2023 จัดทำโดย Wunderman Thompson ที่ระบุว่า กว่า 1 ใน 3 ของการจับจ่ายสินค้าอุปโภคบริโภคบนแพลตฟอร์มออนไลน์ในประเทศไทย เป็นการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ โดยหมวดหมู่สินค้าที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์, เสื้อผ้า, เครื่องใช้ไฟฟ้า และของใช้ในครัวเรือน ทั้งนี้แม้ธุรกิจ E-commerce จะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในไทย แต่อานิสงส์ต่อเศรษฐกิจยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากแพลตฟอร์มยอดนิยม อาทิ Shein, Temu และ AliExpress ยังคงไม่มีการลงทุนจดทะเบียนธุรกิจ หรือจัดตั้งสำนักงานภายในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ รายได้จากการเติบโตของธุรกิจ E-commerce บางส่วนจึงไม่ได้สร้างมูลค่าเพิ่มหรือหมุนเวียนกลับสู่ระบบเศรษฐกิจไทยอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการจัดเก็บภาษี การจ้างงาน หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการไทยในห่วงโซ่อุปทานดังกล่าว

3) การเพิ่มจำนวนของธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก (High import content)

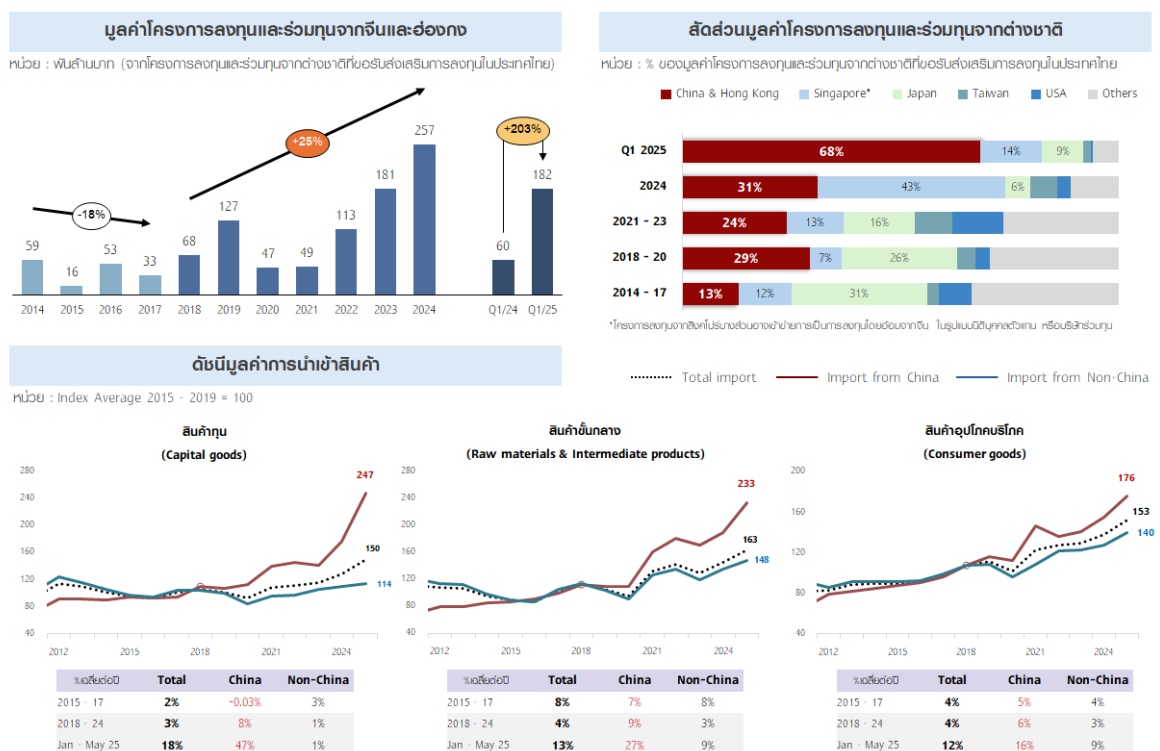
การเพิ่มขึ้นของสินค้านำเข้าจากต่างประเทศส่วนหนึ่งสะท้อนผลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เอื้อต่อการซื้อขายสินค้าและบริการข้ามพรมแดนได้ง่ายและมีต้นทุนต่ำ อย่างไรก็ตาม อีกหนึ่งแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้มูลค่านำเข้าของไทยเร่งตัวขึ้นในระยะหลัง มาจากการเพิ่มจำนวนของภาคธุรกิจที่มีการพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าในสัดส่วนที่สูง (High import content) ซึ่งกิจการเหล่านี้เกิดขึ้นได้ทั้งจากผู้ประกอบการไทยและต่างชาติ ที่บางส่วนอาจมีการดำเนินธุรกิจเพียงเพื่อใช้ประเทศไทยเป็น 1) ฐานการประกอบหรือแปรรูปสินค้าขั้นต้น (Mini-processing) เช่น การนำเข้าชิ้นส่วนหรือสินค้าประกอบเกือบเสร็จจากประเทศต้นทางแล้วนำมาประกอบขั้นสุดท้ายในไทยเพื่อส่งออกต่อไปยังประเทศที่สาม และ 2) จุดเปลี่ยนถิ่นกำเนิดสินค้าเพื่อให้เข้าเกณฑ์สิทธิประโยชน์ทางการค้าหรือหลีกเลี่ยงกำแพงภาษี (กิจกรรมสวมสิทธิ) เช่น การนำมาเปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ ติดฉลากใหม่ หรือแปะป้าย Made in Thailand โดยไม่ได้มีกระบวนการผลิตจริง ซึ่งการดำเนินธุรกิจในลักษณะดังกล่าว มักไม่ได้พึ่งพาห่วงโซ่อุปทานในประเทศ อีกทั้ง ยังสร้างมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจไทยในระดับต่ำ ทั้งนี้สัญญาณบ่งชี้ว่า ธุรกิจที่มีการพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลักกำลังมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทย สามารถสะท้อนให้เห็นผ่านข้อมูลเศรษฐกิจและการค้าใน 2 แง่มุมสำคัญ ได้แก่

¹ การประกาศขึ้นกำแพงภาษีเหล็กและอะลูมิเนียมในอัตรา 25% ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กจากเกาหลีใต้ไปยังสหรัฐฯ ระหว่างเดือน เม.ย. - พ.ค. 2025 ปรับลดลง -5% จากปีก่อน ขณะที่การส่งออกมายังไทย, เวียดนาม และสิงคโปร์ ขยายตัว 9% 4% และ 43% ตามลำดับ

1. บทบาทของจีนในห่วงโซ่อุปทานการผลิตของไทยเพิ่มขึ้น ทั้งในฐานะคู่ค้าวัตถุดิบและในฐานะนักลงทุน ข้อมูลการนำเข้าชี้ว่า มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนและสินค้าชั้นกลางของไทยขยายตัวต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยมีแรงขับเคลื่อนสำคัญจากสินค้าจีน ซึ่งมูลค่านำเข้าเติบโตเฉลี่ยสูงถึง 9% ในช่วงปี 2018–2024 เทียบกับอัตราเติบโตเฉลี่ยเพียง 2% จากประเทศคู่ค้าอื่น ๆ โดยกลุ่มสินค้าทุนที่มีการนำเข้าจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เหล็ก, โลหะแปรรูป, อะลูมิเนียม และเครื่องจักร ขณะที่ในหมวดสินค้าชั้นกลางที่เติบโตขึ้นอย่างโดดเด่น ได้แก่ ยางสังเคราะห์, ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์, เคมีภัณฑ์ และพลาสติก ซึ่งแนวโน้มการหันมาใช้จีนเป็นแหล่งนำเข้าหลัก อาจเกิดจากทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างคู่ค้าของผู้ประกอบการไทย รวมถึงบทบาทของจีนที่เข้ามาลงทุนหรือย้ายฐานการผลิตมาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะหลังสงครามการค้าระลอกแรก จนทำให้มูลค่าโครงการลงทุนสะสมจากจีน (และฮ่องกง) เพิ่มขึ้นแตะระดับ 1,025 พันล้านบาท หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของมูลค่าโครงการลงทุนและร่วมทุนจากต่างชาติที่ยื่นขอรับส่งเสริมการลงทุนระหว่างปี 2018 ถึงไตรมาสแรกของปี 2025 (รูปที่ 4) โดยอุตสาหกรรมหลักที่มีการย้ายฐานการผลิตเข้ามาไทยอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์, แผงวงจรและโซลาร์เซลล์, เครื่องใช้ไฟฟ้า, ยางและผลิตภัณฑ์ยาง รวมถึงยานยนต์และชิ้นส่วน อย่างไรก็ตาม แม้การนำเข้าสินค้าจากจีนจะมีข้อได้เปรียบด้านต้นทุน อีกทั้ง เม็ดเงินลงทุนก็มีส่วนช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มนิคมอุตสาหกรรม แต่อานิสงส์ต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศยังเป็นประเด็นที่ต้องจับตา เพราะการนำเข้าสินค้าทุนและสินค้าชั้นกลางที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาจสะท้อนการขยายตัวของธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก ซึ่งมักไม่ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงที่ยั่งยืนกับห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศ

รูปที่ 4 : จีนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในห่วงโซ่อุปทานของไทย ทั้งในฐานะคู่ค้าวัตถุดิบและนักลงทุน

บทบาทของจีนในฐานะนักลงทุน และดัชนีมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศไทย

- II. ความไม่สอดคล้องกันระหว่าง “มูลค่าการส่งออกสินค้า” กับ “มูลค่าการส่งมอบสินค้าส่งออกที่ผลิตจากโรงงานในประเทศ” ข้อมูลเศรษฐกิจล่าสุดชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้นระหว่างมูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยกับระดับการผลิตเพื่อส่งออกของภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม 2024 ถึงพฤษภาคม 2025 ที่มูลค่าการส่งออกสินค้า (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวได้ถึง 13% ในขณะที่มูลค่าการผลิตเพื่อส่งออกจากโรงงานในประเทศ กลับหดตัวลง -0.5% ทั้งนี้ความไม่สอดคล้องกันระหว่างมูลค่าการส่งออกและการผลิตในประเทศ อาจเกิดขึ้นได้จาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ข้อจำกัดด้านความครอบคลุมของกลุ่มตัวอย่างในฐานข้อมูลผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ซึ่งใช้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโรงงานที่จดทะเบียนก่อนปี 2021 ทำให้โรงงานใหม่ โดยเฉพาะจากกลุ่มทุนต่างชาติ บางส่วนอาจยังไม่ถูกสำรวจหรือไม่ถูกสะท้อนในชุดข้อมูลดังกล่าว และ 2) สินค้าส่งออกบางส่วนอาจไม่ได้ถูกผลิตขึ้นจากโรงงานในประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นไปได้ของกิจกรรมสวมสิทธิแหล่งกำเนิดสินค้า ที่อาจกำลังมีบทบาทเพิ่มขึ้นในภาคส่งออกไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมาตรการกีดกันทางการค้าทวีความรุนแรงขึ้น

การเพิ่มขึ้นของธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก (High import content) ซึ่งสะท้อนผ่านมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนและสินค้าขั้นกลางที่เร่งตัวขึ้น ประกอบกับความไม่สอดคล้องกันระหว่างมูลค่าการส่งออกกับกิจกรรมการผลิตภายในประเทศ อาจบ่งชี้ได้ว่าสินค้าบางส่วนที่หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจไทยไม่ได้เกิดจากกระบวนการผลิตในประเทศ หรืออาจเป็นเพียงผลจากการที่ไทยถูกใช้เป็นประเทศทางผ่าน เพื่อเปลี่ยนถิ่นกำเนิดสินค้าก่อนส่งออกต่อไปยังประเทศที่สาม ซึ่งหากสถานการณ์นี้ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการในประเทศจำนวนไม่น้อย อาจต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง และเสี่ยงต่อการถูกตรวจสอบหรือเผชิญ กับมาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น

ประเมินความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจและภาคธุรกิจไทยในยุคที่พึ่งพาการนำเข้าเพิ่มขึ้น

สินค้านำเข้ากำลังก้าวขึ้นมาเป็นบทบาททดแทนสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ ทั้งในแง่การบริโภคและการส่งออก อีกทั้ง SCB EIC ประเมินว่า ธุรกิจภาคอุตสาหกรรมของไทยบางส่วน อาจกำลังดำเนินธุรกิจโดยเน้นการซื้อ-ขายไป ทดแทนการผลิตจริงกันมากขึ้น ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวสร้างแรงกดดันต่อการฟื้นตัวของภาคอุตสาหกรรม และบั่นทอนขีดความสามารถทางการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยในระยะยาว SCB EIC ได้จัดทำการศึกษาเพื่อประเมินแรงกดดันจากแนวโน้มการพึ่งพาสินค้านำเข้าที่เพิ่มขึ้นของระบบเศรษฐกิจไทย โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญใน 2 มิติหลัก ดังนี้

1. **สินค้านำเข้ากำลังก้าวขึ้นมาแทนที่สินค้าที่ผลิตภายในประเทศ ทั้งในแง่การบริโภคและการส่งออก** รูปที่ 5 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงระหว่างดัชนีมูลค่าการนำเข้า โดยเฉพาะจากประเทศจีน กับเครื่องชี้ด้านอุปสงค์ของเศรษฐกิจไทย ทั้งดัชนีการบริโภคภาคเอกชน (PCI) และภาคส่งออก ในทางกลับกัน นับตั้งแต่ปี 2021 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ซึ่งสะท้อนกิจกรรมการผลิตในประเทศ กลับมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่สวนทางกับทั้งการบริโภคภาคเอกชนและการส่งออก ซึ่งความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปนี้สะท้อนสัญญาณเบื้องต้นว่า ความต้องการสินค้าเพื่อการบริโภคและส่งออกของไทยเริ่มพึ่งพาสินค้านำเข้าเพื่อทดแทนสินค้าที่ผลิตในประเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมหลักอย่างชิ้นส่วนยานยนต์, ชิ้นส่วน

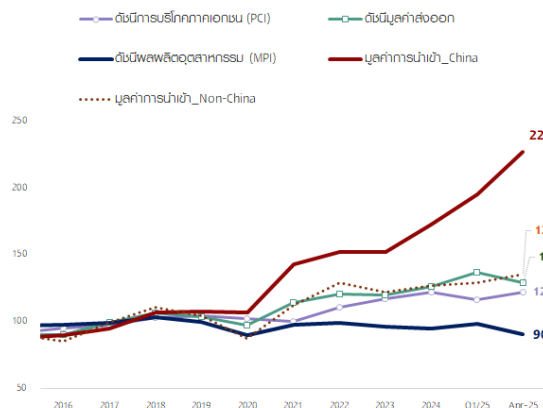
อิเล็กทรอนิกส์, เครื่องใช้ไฟฟ้า, อะลูมิเนียม และเหล็ก ต่างก็เผชิญกับแรงกดดันจากการแข่งขันกับสินค้านำเข้า โดยเฉพาะจากประเทศจีน จนมีส่วนทำให้กิจกรรมการผลิตในประเทศไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่

รูปที่ 5 : สินค้าที่ผลิตในประเทศเริ่มถูกแทนที่ด้วยสินค้านำเข้า โดยเฉพาะจากจีน

ความสัมพันธ์ระหว่างพลผลิตภายในประเทศ การนำเข้า การบริโภค และการส่งออก

ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องจักรการค้า การบริโภค และการผลิตของไทย

หน่วย : Index Average 2015 - 2019 = 100

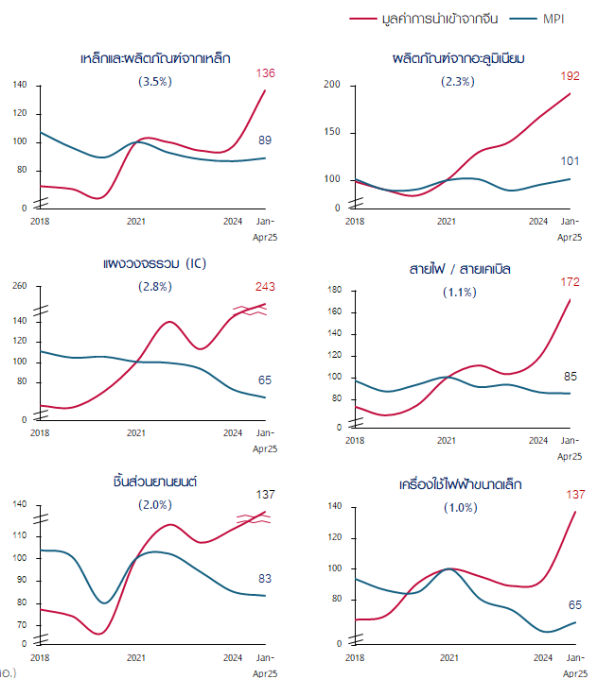

Correlation		2015 - 19	2021 - Apr 25
MPI	Export	0.9	-0.24
	Private consumption	0.81	-0.60
Import from China	Export	0.95	0.88
	Private consumption	0.98	0.77
Import from Non-China	Export	0.97	0.92
	Private consumption	0.85	0.76

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกรมศุลกากร, กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.)

ความต่างของพลผลิตภายในประเทศและมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีน

หน่วย : Index 2021 = 100 และ (%) สัดส่วนมูลค่าเพิ่มจากการผลิตในประเทศ

- SCB EIC ประเมินว่า ธุรกิจการผลิตในภาคอุตสาหกรรมเกือบ 3,000 แห่งทั่วประเทศ อาจดำเนินการภายใต้โมเดลการค้าแบบซื้อ-ขายไป และมีความเป็นไปได้ว่าบางส่วนจะเข้าข่ายกิจกรรมสวมสิทธิ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างมูลค่าการส่งออกกับกิจกรรมการผลิตเพื่อส่งออกจากโรงงานภายในประเทศ SCB EIC ได้จัดทำการศึกษาเพื่อประเมินปัจจัยเชิงโครงสร้างที่อาจเป็นแรงกดดันให้ภาคการผลิตไทยฟื้นตัวได้ช้า โดยอาศัยการวิเคราะห์ 1) ข้อมูลระดับมหภาคจากข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้าและดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างกิจกรรมการผลิตภายในประเทศและมูลค่าการส่งออกสินค้าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา และ 2) ข้อมูลระดับจุลภาคจากฐานข้อมูลงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) ซึ่งครอบคลุมประมาณ 150,000 กิจกรรมในภาคการผลิตทั่วประเทศ โดยวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในระดับอุตสาหกรรมย่อย (Sub-sector) ผ่านอัตราส่วนทางการเงินหลัก 3 ประเภท ได้แก่ :

- อัตราส่วนต้นทุน (Cost ratio)** ใช้วัดระดับมูลค่าเพิ่มจากกระบวนการแปรรูปสินค้า โดยหากอัตราส่วนต้นทุนต่อรายได้ของกิจการนั้น ๆ สูงเกินกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ อาจสะท้อนถึงการไม่ได้มีกิจกรรมการผลิตจริงหรือมีเพียงกระบวนการแปรรูปขั้นต้นซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในระดับต่ำ

- B. อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงคลัง (Inventory turnover ratio) สะท้อนรอบการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง หากอัตราส่วนดังกล่าวมีค่าสูงผิดปกติเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรม อาจบ่งชี้ถึงรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจที่เน้นการซื้อขายไปโดยไม่ผ่านกระบวนการผลิต หรือการจัดเก็บสินค้าแตกต่างไปจากรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจโดยทั่วไปของอุตสาหกรรม
- C. อัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์ถาวร (Revenue-to-fixed asset ratio) ถูกนำมาประเมินประสิทธิภาพหรือความสามารถในการสร้างรายได้จากการใช้สินทรัพย์ถาวร เช่น โรงงาน เครื่องจักร และอุปกรณ์ โดยหากอัตราส่วนนี้มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ อาจสะท้อนว่า ภาคธุรกิจมีการลงทุนหรือใช้ทรัพยากรต่ำ เมื่อเทียบกับความสามารถในการสร้างรายได้

ผลการวิเคราะห์ของ SCB EIC พบว่า ธุรกิจภาคการผลิตในประเทศไทยจำนวนเกือบ 3,000 แห่ง เข้าข่ายกิจการที่มีการดำเนินงานในลักษณะซื้อมา-ขายไป (Trade-based manufacturers)² อาจไม่มีกระบวนการผลิตจริง หรือแม้จะมีการผลิตก็เป็นเพียงการแปรรูปขั้นต้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อีกทั้ง ยังมีมูลค่าการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรในระดับต่ำ หรือมีความสามารถในการสร้างรายได้ไม่สอดคล้องกับขนาดของกิจการ ซึ่งธุรกิจที่เข้าข่ายดำเนินงานในลักษณะนี้มีมูลค่ากิจการรวมกันถึง 1.04 ล้านล้านบาทในปี 2023 หรือประมาณ 5% ของขนาดตลาดในภาคอุตสาหกรรมของไทย (เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากค่าเฉลี่ย 3.4% ในช่วงปี 2020–2022 และเพียง 1.3% ในช่วงปี 2014– 2019) ไม่เพียงเท่านั้น กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วน Trade-based manufacturers กระจุกวัดอยู่มาก มักมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างมูลค่าการส่งออกสินค้ากับกิจกรรมการผลิตเพื่อส่งออกจากโรงงานภายในประเทศ สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตแผงวงจรไฟฟ้า, ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์, ชิ้นส่วนยานยนต์, ผลิตภัณฑ์พลาสติกและอะลูมิเนียม รวมถึงเครื่องใช้ไฟฟ้า (รูปที่ 6) ซึ่งข้อสังเกตนี้เป็นสัญญาณเบื้องต้นที่บ่งชี้ความเป็นไปได้ถึงความเสี่ยงของกิจกรรมสวมสิทธิแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อการส่งออกซึ่งก้าวเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจไทย (Box : จับตา 3 อุตสาหกรรมไทย เสี่ยงสะดุด...จากสินค้านำเข้าและมาตรการการค้าของสหรัฐฯ)

สำหรับผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย SCB EIC ได้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในเบื้องต้นภายใต้สมมติฐานว่า หากธุรกิจภาคอุตสาหกรรมทั้ง 3,000 แห่ง ซึ่งปัจจุบันอาจจะกำลังดำเนินกิจการในรูปแบบซื้อมาขายไปหรือมีเพียงกระบวนการแปรรูปขั้นต้น ต่างหันมาปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจไปสู่การผลิตจริงภายในประเทศ จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคอุตสาหกรรมของไทยได้อย่างน้อย 1.5 แสนล้านบาทต่อปี³ หรือคิดเป็นประมาณ 3% ของ GDP ภาคการผลิตในปี 2024⁴ โดยมูลค่าเพิ่มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพเชิงโครงสร้างที่ซ่อนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ และชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการผลิตที่เชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานในประเทศยังคงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

² การวิเคราะห์โดย SCB EIC ภายใต้เกณฑ์การประเมิน คือ หากอุตสาหกรรมที่มีอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 3 ประเภเกินกว่า 75 percentile ของอุตสาหกรรมย่อยนั้น ๆ จะถูกประเมินให้อยู่ในกลุ่ม Trade-based manufacturers (อ้างอิงการวิเคราะห์จาก 1) OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2) Trade-Based Money Laundering: Risk Indicators, FATF (2020) และ 3) Transshipment and Re-export Analysis, Nelson, C. (2023)

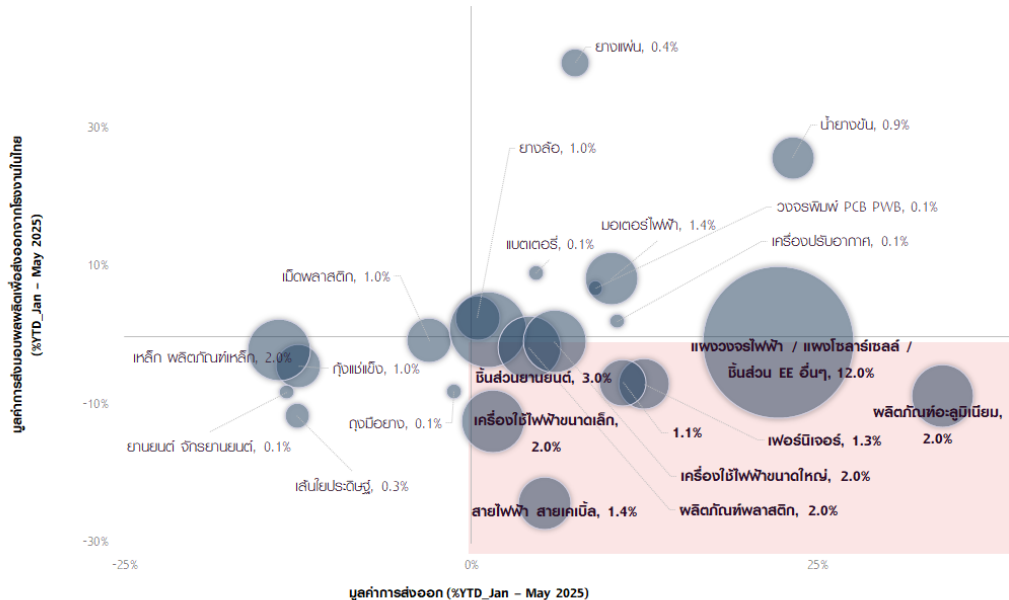
³ SCB EIC ประเมินมูลค่าเพิ่มที่อาจเกิดขึ้น โดยอิงจากส่วนต่างของกำไรขั้นต้น (Gross profit) ที่จะเพิ่มขึ้น หากกิจการทั้ง 3,000 แห่ง มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจจากการซื้อมาขายไปสู่กระบวนการผลิตจริง โดยสมมติให้บริษัทเหล่านี้จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการได้ในระดับเดียวกับค่ากลางของอัตรากำไรขั้นต้น (Gross margin) ในแต่ละอุตสาหกรรม (Industry median)

⁴ อัตรากำไรขั้นต้น (Gross profit) ของภาคธุรกิจ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถใช้สะท้อนถึง GDP ภาคการผลิต ที่คำนวณจากรายได้จากการขายสินค้าและบริการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าคงคลัง และหักต้นทุนการผลิตขั้นต้น เช่น ค่าวัตถุดิบ, ค่าไฟฟ้าและเชื้อเพลิง อ้างอิงจากคู่มือการประมวลผลสถิติบัญชีประชาชาติ จัดทำโดยสภาพัฒน์ฯ

รูปที่ 6 : อุตสาหกรรมที่มีการกระจุกตัวของ Trade-based Manufacturers สูง อาจมีความเสี่ยงต่อกิจกรรมสวมสิทธิแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อการส่งออก

การผลิตเพื่อส่งออก มูลค่าการส่งออก และการกระจุกตัวของธุรกิจ Trade-based Manufacturers

Bubble size : สัดส่วนมูลค่าธุรกิจการผลิตที่อาจกำลังดำเนินการในรูปแบบซื้อมา-ขายไป (Trade-based manufacturers)

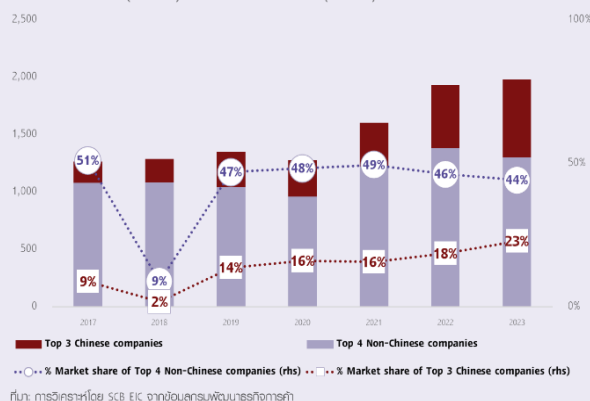
ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.)

Box : จับตา 3 อุตสาหกรรมไทย เสี่ยงสะดุด...จากสินค้านำเข้าและมาตรการการค้าของสหรัฐฯ

1. อุตสาหกรรมยางล้อ

รายได้และส่วนแบ่งตลาดของกลุ่มอุตสาหกรรมยางล้อ

หน่วย: ร้อยล้านบาท (ล้านบาท) และ % ของรายได้ทั้งหมด (ล้านบาท)

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ภูมิทัศน์การแข่งขันในอุตสาหกรรมยางล้อของไทย ได้เผชิญการเปลี่ยนแปลง ส่วนหนึ่งเพราะการขยายบทบาทของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะจากจีน (และฮ่องกง) ที่เข้ามาลงทุน ร่วมทุน และย้ายฐานการผลิตเข้ามาในประเทศไทยภายหลังสงครามการค้าระลอกแรกเมื่อปี 2018 จนทำให้ในปัจจุบัน ธุรกิจจีนที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมยางล้อมีจำนวนมากถึง 25 บริษัท จากผู้ผลิตทั้งหมด 121 รายทั่วประเทศ อีกทั้ง ยังครองส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจนในปี 2024 มีสัดส่วนรายได้เกือบ 1 ใน 4 ของอุตสาหกรรมยางล้อทั้งหมด

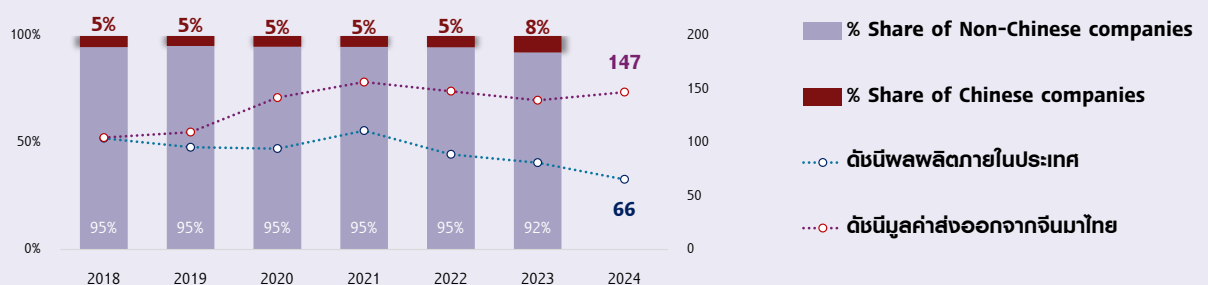
แม้ห่วงโซ่การผลิตยางล้อของไทยจะมีความพร้อมอย่างครบวงจรภายในประเทศ ทั้งจากการเป็นเจ้าของวัตถุดิบสำคัญในกระบวนการผลิตอย่างยางพารา ศักยภาพการผลิตของผู้ประกอบการในท้องถิ่น ตลอดจนความพร้อมของทักษะฝีมือแรงงาน แต่อุตสาหกรรมนี้ยังมีการพึ่งพาปัจจัยนำเข้า (Import content) ประมาณ 20% ของมูลค่าเพิ่มทั้งหมด เพราะยังคงต้องนำเข้าวัตถุดิบประกอบบางประเภทจากต่างชาติ เช่น ยางสังเคราะห์และสารเคมีต่าง ๆ ไม่เพียงเท่านั้นไทยยัง

ถูกจับตาทิศทางการนำเข้าอย่างล้นเหลือสำเร็จรูปเพื่อเปลี่ยนถิ่นกำเนิดและใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้า ทั้งการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้าและมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping) ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มทวีความเข้มข้นมากขึ้นตามกระแสการลงทุนและสินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่ทะลักเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมไทย ส่งผลให้ผู้ประกอบการในกลุ่มยางล้อของไทยหลายแห่งต่างต้องเผชิญกับต้นทุนการค้าที่สูงขึ้น มีขั้นตอนและการเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่ยุ่งยาก รวมถึงยังทำให้เกิดความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของภาคอุตสาหกรรมไทยในภาพรวมอีกด้วย

2. อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า

ส่วนแบ่งรายได้ธุรกิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า พหุผลิตอุตสาหกรรมในประเทศ และมูลค่าการส่งออกจากจีนมายังไทย

หน่วย : % ของรายได้ทั้งหมด (แกนซ้าย) และ Index Average 2017 – 2019 = 100 (แกนขวา)

หมายเหตุ : สัดส่วนรายได้ประเมินจากธุรกิจในการผลิต ไม่ับรวมภาคการค้า ซึ่งอาจมีธุรกิจจีนเข้ามาจดทะเบียนในลักษณะ: Trader
ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และ OIE

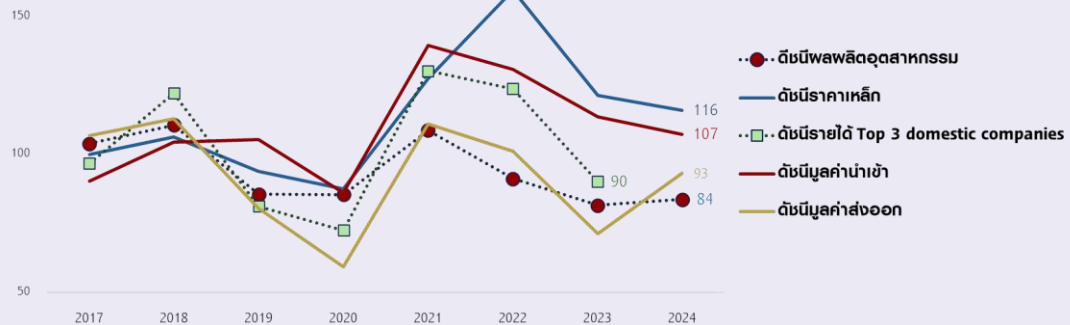
แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าของไทยอยู่ในภาวะซบเซาต่อเนื่อง โดยในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2025 มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเพียง 50% ของระดับศักยภาพ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง Pre-Covid (ปี 2017–2019) ที่ราว 64% โดยหนึ่งในปัจจัยจุดรั้งการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าเกิดจากสินค้านำเข้าที่เข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดเล็ก เช่น หม้อไฟฟ้า, กระติกน้ำร้อน, เตารีด และเครื่องกรองอากาศ ซึ่งเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคนิยมซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ เพราะบางส่วนราคาต่ำกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศอย่างชัดเจนนอกจากการแข่งขันในประเทศที่รุนแรงขึ้นแล้ว ผู้ประกอบการไทยยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงในตลาดส่งออกหลักอย่างสหรัฐฯ จากมาตรการกีดกันทางการค้าที่ทวีความรุนแรง ขณะที่ประเทศคู่แข่ง เช่น เม็กซิโก, จีน, มาเลเซีย และเวียดนาม กลับมีแต้มต่อทางภาษีนำเข้าสหรัฐฯ ซึ่งทำให้ผู้ส่งออกจากไทยเสียเปรียบด้านต้นทุน และในระยะถัดไปอาจมีแนวโน้มสูญเสียส่วนแบ่งตลาดในสหรัฐฯ ดังนั้น ภายใต้แรงกดดันเหล่านี้ ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการขยายฐานลูกค้าไปยังตลาดใหม่ ๆ เพื่อกระจายความเสี่ยงจากตลาดดั้งเดิม รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าให้ตอบโจทย์ประเด็นความยั่งยืน อาทิ เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีการใช้พลังงานต่ำ หรือผลิตจากใช้วัสดุรีไซเคิล เป็นต้น

3. อุตสาหกรรมเหล็ก

อุตสาหกรรมเหล็กของไทยกำลังเผชิญแรงกดดันจากทิศทางการนำเข้าเหล็กจากต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเหล็กแผ่นรีดร้อนและเหล็กม้วน สะท้อนได้จากมูลค่านำเข้าที่เร่งตัวขึ้นมากนับตั้งแต่ปี 2020 เป็นต้นมา ส่งผลให้กำลังการผลิตในประเทศซบเซาต่อเนื่อง อีกทั้ง รายได้ของผู้ประกอบการเหล็กในประเทศก็ปรับลดลงในอัตราที่มากกว่าการหดตัวของดัชนีราคาขาย ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อสหรัฐฯ ประกาศมาตรการขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กในอัตรา 25% เมื่อเดือนเมษายน 2025 ทำให้ประเทศที่ส่งออกเหล็กไปยังสหรัฐฯ เป็นหลัก เช่น จีน, เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น หันมาระบายสินค้าไปยังตลาดอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มี FTA ทำให้การเข้าถึงตลาดไทยมีอุปสรรคด้านภาษีค่อนข้างต่ำ

ดัชนีพาวลิต ราคา รายได้ การนำเข้าและส่งออก อุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดร้อน

หน่วย : Index Average 2017 – 2019 = 100

ที่มา: การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลกรมพัฒนาธุรกิจการค้า OIE และสถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว การฟื้นตัวของภาคอุตสาหกรรมเหล็กจึงยังเผชิญแรงกดดันจากทั้งต้นทุนที่สูงกว่าเหล็กนำเข้า ปริมาณสินค้าล้นตลาด และความผันผวนของนโยบายการค้าระหว่างประเทศ สะท้อนถึงความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศ และความจำเป็นเร่งด่วนในการออกมาตรการปกป้องอุตสาหกรรมเหล็กของไทย อื่นๆ การดำเนินการอย่างเข้มงวดของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา ทั้งในด้านการตรวจสอบมาตรฐานเหล็กเส้น การบังคับใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด ควบคู่กับการรับฟังข้อเสนอจากสมาคมผู้ประกอบการเหล็กเพื่อจัดทำโควตาจำกัดปริมาณเหล็กนำเข้า รวมถึงมาตรการสนับสนุนการใช้เหล็กที่ผลิตในประเทศสำหรับโครงการก่อสร้างภาครัฐและเอกชน คาดว่า จะทยอยส่งผลดีและทำให้ผู้ผลิตเหล็กของไทยมีศักยภาพทางการแข่งขันที่เข้มแข็งขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อรับมือกับแนวโน้มการนำเข้าที่เร่งตัว

นโยบายเชิงรุกจากภาครัฐที่ครอบคลุมทั้งด้านการปกป้อง กำกับดูแล และการส่งเสริม ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในระยะยาว

โครงสร้างเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเร่งตัวขึ้นของมูลค่าการนำเข้า การเพิ่มจำนวนของธุรกิจที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าเป็นหลัก รวมถึงความเสี่ยงจากกิจกรรมสวมสิทธิและโรงงานประกอบชิ้นต้นที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง โดยความท้าทายเหล่านี้กำลังเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไทยจากประเทศผู้ผลิต ไปสู่ประเทศที่มีบทบาทเป็นเพียงผู้ซื้อและทางผ่านของสินค้าในห่วงโซ่อุปทานโลก ซึ่งในอนาคตอันใกล้อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงจากการเผชิญกับมาตรการกีดกันการค้าที่ทวีความรุนแรงขึ้น อีกทั้ง ยังอาจทำให้กิจกรรมการผลิตในประเทศทยอยเสื่อมถอยลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จากข้อค้นพบดังกล่าว SCB EIC เห็นว่า ภาครัฐควรเร่งดำเนินนโยบายใน 5 มิติสำคัญ ดังนี้

1. **มาตรการปกป้องผู้ประกอบการและสินค้าที่ผลิตในประเทศ**จากการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นกับธุรกิจและสินค้านำเข้าจากต่างชาติ ซึ่งมาตรการที่เกี่ยวข้องและควรเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย มาตรการป้องกันการทุ่มตลาดและมาตรการคุ้มครองชั่วคราวสำหรับสินค้านำเข้าที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่ออุตสาหกรรมในประเทศ เช่น เหล็ก ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์และพลาสติก นอกจากนี้ ภาครัฐยังควรยกระดับการตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานสินค้านำเข้าให้เข้มงวดและรัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ควบคู่กับการกำหนดราคาขั้นต่ำสำหรับสินค้านำเข้า เพื่อเป็นกลไกในการคัดกรองและสร้างสมรรถภูมิการแข่งขันให้เป็นธรรมกับผู้ผลิตภายในประเทศ
2. **การปรับปรุงกลไกการคัดกรองและติดตามการลงทุนจากต่างชาติ** เพื่อลดความเสี่ยงจากกิจกรรมที่เข้าข่ายการแปรรูปชิ้นต้นหรือการสวมสิทธิ โดยแม้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จะได้ดำเนินการ

บางส่วนไปแล้ว เช่น การกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศ และกระบวนการตรวจสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบ แต่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรองและติดตามการลงทุน ควรพิจารณากำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม อาทิ การลงทุนขั้นต่ำในสินทรัพย์ถาวร อัตราการจ้างงานแรงงานท้องถิ่นในระดับที่เหมาะสม ควบคู่กับการพัฒนาระบบติดตามโครงการลงทุนและตรวจสอบโรงงานเชิงลึก เพื่อประเมินมูลค่าเพิ่มและผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงภายในประเทศ

3. **มาตรการดูแลผู้ประกอบการไทยที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้า** โดยเฉพาะกระบวนการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้า เพื่อช่วยลดต้นทุนและเสริมสร้างศักยภาพผู้ส่งออกไทย ผ่านการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแบบบูรณาการระหว่างกรมศุลกากร, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และ BOI โดยเน้นการให้คำปรึกษาเชิงเทคนิค และสนับสนุนการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการบันทึกข้อมูลวัตถุดิบและกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
4. **มาตรการยกระดับผลิตภาพกิจกรรมการผลิตในประเทศ** โดยสามารถดำเนินการใน 3 แนวทางหลัก คือ 1) พัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำ เช่น เคมีภัณฑ์ โลหะพิเศษ และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง เพื่อเพิ่มความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทานในท้องถิ่น 2) สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการไทยผ่านโมเดล Cluster-Based และ Local Supplier Matching โดยมีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างจากภาครัฐและเอกชนเป็นกลไกหนุน และ 3) ขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น ศูนย์ R&D และระบบโลจิสติกส์คาร์บอนต่ำ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเติบโตของอุตสาหกรรม Deep Tech และ BCG Economy⁵
5. **มาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการเข้าถึง E-marketplace ในต่างประเทศ** ควบคู่กับการปกป้องผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากแพลตฟอร์มข้ามชาติได้มากขึ้น โดยในส่วนของ การส่งออก ควรจัดทำ Thai Product Verified Mark สำหรับผู้ส่งออกรายย่อย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในตลาดโลก ขณะที่ในด้านการนำเข้า ควรเร่งปรับโครงสร้างภาษีนำเข้าสินค้าจากแพลตฟอร์มต่างประเทศ โดยกำหนดเกณฑ์เฉพาะเจาะจงในกลุ่มสินค้าที่ต้องการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงกลุ่มสินค้าอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ

โดยสรุป เศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญแรงกดดันเชิงโครงสร้างจากการพึ่งพาการนำเข้าที่เร่งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สินค้านำเข้าเริ่มเข้ามาแทนที่การผลิตภายในประเทศ ทั้งในภาคการบริโภคและการส่งออก ขณะเดียวกัน ธุรกิจไทยบางส่วนอาจหันมาใช้โมเดลซื้อมา-ขายไป หรือกำลังเป็นเพียงโรงงานแปรรูปเบื้องต้นกันมากขึ้น ซึ่งมักมีการสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศค่อนข้างจำกัด ดังนั้น หากแนวโน้มนี้ดำเนินต่อไป เศรษฐกิจไทยอาจค่อย ๆ สูญเสียบทบาทจาก “ผู้ผลิต” และกลายเป็นเพียง “ผู้ซื้อ” หรือ “ประเทศทางผ่าน” ในห่วงโซ่อุปทานโลก อันจะนำไปสู่การลดทอนศักยภาพของผู้ประกอบการในท้องถิ่น ยิ่งไปกว่านั้น ไทยยังอาจเผชิญความเสี่ยงจากมาตรการกีดกันทางการค้า และการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้าที่เข้มงวดขึ้น ซึ่งจะยิ่งเพิ่มต้นทุนและบั่นทอนความสามารถทางการแข่งขันของภาคธุรกิจ ดังนั้น โจทย์สำคัญที่ทุกภาคส่วนควรคำนึงถึง คือ การเติบโตร่วมกันอย่างมีคุณภาพและสร้างโอกาสให้ทั่วถึง โดยภาครัฐควรเร่งดำเนินนโยบายเชิงรุกในทุกมิติ ทั้งด้านการปกป้อง คัดกรอง กำกับดูแล และส่งเสริม เพื่อยกระดับศักยภาพการผลิตภายในประเทศ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้แข็งแกร่งและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

บทวิเคราะห์โดย... <https://www.scbeic.com/th/detail/product/Import-influx-trap-140725>

⁵ อุตสาหกรรม Deep Tech ภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ ส่งเสริมการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์ และสุขภาพ การผลิตวัสดุจากธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

Disclaimer: This article is made by The Siam Commercial Bank ("SCB") for the purpose of providing information and analysis only. Any information and analysis herein are collected and referred from public sources which may include economic information, marketing information or any reliable information prior to the date of this document. SCB makes no representation or warranty as to the accuracy, completeness and up-to-dateness of such information and SCB has no responsibility to verify or to proceed any action to make such information to be accurate, complete, and up-to-date in any respect. The information contained herein is not intended to provide legal, financial or tax advice or any other advice, and it shall not be relied or referred upon proceeding any transaction. In addition, SCB shall not be liable for any damages arising from the use of information contained herein in any respect.

ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์

ฐิตา เพกานนท์ (tita.phekanonth@scb.co.th)

นักวิเคราะห์อาวุโส

INDUSTRY ANALYSIS

ดร. ยรรยง ไทยเจริญ

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สายงานวิจัยเศรษฐกิจและความยั่งยืน ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ (SCB EIC)

ปราณิดา ศยามานนท์

ผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารฝ่าย Industry Analysis, ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ (SCB EIC)

โชติกา ชุ่มมี

ผู้จัดการกลุ่มธุรกิจสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมการผลิต

ฐิตา เพกานนท์

นักวิเคราะห์อาวุโส

จิรภา บุญพาสุข

นักวิเคราะห์

ท่านพึงพอใจต่อบทวิเคราะห์นี้เพียงใด?

ความเห็นของท่าน สำคัญกับเรา

ร่วมตอบแบบสอบถาม 7 ข้อ
เพื่อนำไปพัฒนามติวิเคราะห์ของ
SCB EIC ต่อไป

คลิกเพื่อทำ
แบบสอบถาม

“Economic and business
intelligence for effective
decision making”

ECONOMIC INTELLIGENCE CENTER

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์

เจาะลึก

สถานการณ์เศรษฐกิจ

เกาะติด

การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผล
ต่อภาคธุรกิจ

อัปเดต

ประเด็นร้อนที่ไม่ควรพลาด

Stay connected

Find us at

@scbeic |

www.scbeic.com